

STATUIA LUI VASILE ALECSANDRI DIN IAȘI

La îndemnul lui Vasile Pogor, Consiliul Comunal al Iașului votează, la 27 august 1890, deschiderea unei subscripții publice pentru ridicarea unei statui de bronz a lui Vasile Alecsandri în Iași. S-a autorizat, prin jurnalul nr. 18 din 10 septembrie 1890 al Consiliului de Miniștri, împărțirea a o mie de liste de subscripții. Astfel, s-au numit două comisii pentru adunarea fondurilor destinate statuii. Vasile Pogor a adresat primarilor comunelor și orașelor următorul apel:

„Domnule,

Vasile Alecsandri murind, țara întreagă regretă pierderea poetului ei iubit și a patriotului luminat și devotat.

Consiliul Comunei Iași a hotărât și Ministerul de Interne a aprobat, a se imortaliza memoria lui prin ridicarea unei statui de bronz în acest oraș, vechea Capitală a Moldovei, unde poetul a cântat cele întâi doine, unde patriotul a lucrat pentru unirea țărilor surori și pentru dobândirea libertăților cetățenești.

Am deplina convingere că dorința Consiliului Comunal este dorința Domniei Voastre și de aceea îmi iau libertatea de a Vă ruga să binevoiți, cu ocazia votării bugetului pe anul viitor, să faceți a se prevede suma ce veți crede de cuviință, cu care să contribuiți la ridicarea acestei statui”¹.

S-au distribuit liste și persoanelor din elita societății românești. Mitropolitul Moldovei și Sucevei Iosif Naniescu invită la Mitropolie, la 14 ianuarie 1892, membrii comisiilor pentru ridicarea statuii, fiecăruia încredințându-i-se un număr de liste. La 27 noiembrie 1893 a fost prezentat un tablou specificator asupra sumelor adunate². În 1899, Nicu Gane roagă pe Mitropolitul Iosif Naniescu să adere la constituirea unui nou comitet pentru statuia lui Vasile Alecsandri³.

Membrii comitetului încheie la 5 septembrie 1903 cu W. Hegel, la Primăria Iași, contractul pentru ridicarea statuii. Acesta prevedea ca statuia să fie terminată într-un an și jumătate, cu prețul de 30.000 de lei, sumă ce urma a fi plătită din donațiile publice⁴. Contractul a fost semnat de primarul Iașului P.B. Pennescu, Nicu Gane, D. Rosetti, General Iarca și Col. Langa.

Până la 12 iunie 1904 se strânsese suma de 22.000 lei. Prefectura Județului Roman a trimis suma de 78 de lei, iar Primăria Roman 213 lei. Pe listele de subscripții ale Județului Roman apar și sume oferite de locuitori din

Mircești⁵. Ca prefect al Iașului, Nicu Gane propune în Consiliul Județean votarea sumei de 2.000 de lei, iar P.B. Pennescu, în Consiliul Comunal, propune votarea sumei de 1.000 lei.

Membrii comitetului hotărăsc, la 17 martie 1905, ca statuia poetului să fie așezată în fața Teatrului Național din Iași, în locul statuii lui Gheorghe Asachi, care fusese mutată în fața Școlii „Trei Ierarhi” (actualmente „Gheorghe Asachi”)⁶, iar la 14 aprilie 1905 propun alcătuirea textului unui act comemorativ, care să fie supus semnăturii Regelui, Reginei și Familiei Regale. Textul a fost formulat de prof. univ. Petre Râșcanu. Actul s-a trimis diferitelor arhive și biblioteci din România⁷:

„În anul Mîntuirii 1906, luna Octombrie în 15; în al 41 an curgător de fericită domnie a Majestății Sale CAROL I Regele României și a soției Sale Majestatea Sa Regina ELISABETA,

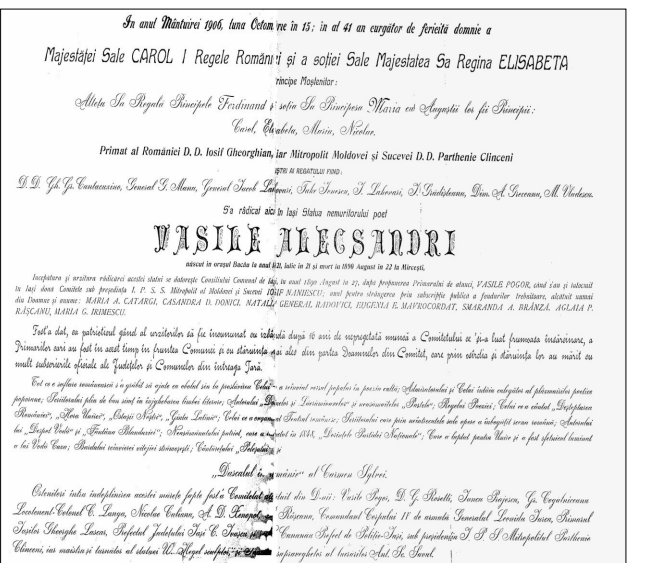
Principe Moștenitor:

Alteța Sa Regală Principele Ferdinand și soția Sa Principesa Maria cu Auguștii lor fii Principii: Carol, Elisabeta, Maria, Nicolae.

Primat al României D.D. Iosif Gheorghian, iar Mitropolitul Moldovei și Sucevei D.D. Parthenie Clinceni Miniștri ai Regatului fiind:

D. D. Gh. Gr. Cantacuzino, General G. Manu, General Iacob Lahovari, Take Ionescu, I. Grădișteanu, Dim. A. Greceanu, M. Vlădescu.

S-a rădicat aici în Iași Statua nemuritorului poet

VASILE ALECSANDRI

născut în orașul Bacău la anul 1821, Iulie în 21 și mort în 1890 August în 22 la Mircești.

Începătura și urzitura rădicărei acestei statui se datorește Consiliului Comunal de Iași, în anul 1890 August în 27, după propunerea Primarului de atunci, Vasile Pogor, când s-au și întocmit în Iași două Comitete sub președenția I.P.S.S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei Iosif Naniescu; unul pentru strângerea prin subscripție publică a fondurilor trebuitoare, alcătuit numai din Doamne și anume: Maria A. Catargi, Casandra D. Donici, Natalia General Radovici, Eugenia E. Mavrocordat, Smaranda A. Brânză, Aglaia P. Râșcanu, Maria G. Irimescu.

Fost-a dat, ca patrioticul gând al vizitorilor să fie încununat cu izbândă, după 16 ani de nepregetată muncă a Comitetului ce și-a luat frumoasa însărcinare, a Primarilor cari au fost în acest timp în fruntea Comunei și cu stăruința mai ales din partea Doamnelor din Comitet, care prin osîrдіa și stăruința lor au mărit cu mult subscrierile oficiale ale Județelor și Comunelor din întreaga Țară.

Tot ce e suflare românească s-a grăbit să ajute cu obolul său la proslăvirea celui ce a reînviat versul popular în poezia cultă; Admiratorului și Celui înțiu culegător al plămuirilor poetice poporane; Scriitorului plin de bun simț în înjgheburile limbii literare; Autorului *Doinelor și Lăcrămișoarelor* și neasămuitelor *Pastele*; Regelui Poeziei; Celui ce a cântat *Deșteptarea României*, *Hora Unirei*, *Ostașii noștri*, *Ginta Latină*; Celui ce a organizat Teatrul românesc; Scriitorului care prin neîntrecutele sale opere a îmbogățit scena română; Autorului lui *Despot Vodă* și *Fântâna Blanduziei*; Neasămănatului patriot, care a redactat, în 1848, *Dorințele Partidei Naționale*; Care a luptat pentru Unire și a fost sfetnicul luminat al lui Vodă Cuza; Bardului reînvierii vitejiei strămoșești, Cântărețului „Peșelui” și „Dascălul în românie” al Carmen Sylvei.

Ostenitori întru îndeplinirea acestei mărețe fapte fost-a Comitetul alcătuit din D-nii: Vasile Pogor, D.G. Rosetti, Iancu Prăjescu, Gr. Cogălniceanu, Locotenent-Colonel Langa, Nicolae Culiănu, A.D. Xenopol, P. Râșcanu, Comandant Corpului IV de armată Generalul Leonida Iarca, Primarul Iașilor Gheorghe Lascar, Prefectul Județului Iași C. Ivașcu și N. Cananău Prefect de Poliție-Iași, sub președenția I.P.S. Mitropolitul Parthenie Clinceni, iar maistru și turnător al statuei W. Hegel sculptor, și Inginer supraveghetor al lucrărilor Ant.Sc. Savul⁸.

Statuia a fost terminată în 1905, iar inaugurarea ei a avut loc la 15 octombrie 1906. Pe statuie sînt scrise următoarele cuvinte:

*Poporul român,
Poetului său iubit.*

La festivitatea dezvelirii statuii, au fost invitate personalități ale vieții politice, artistice și științifice, consulul Imperiului austro-ungar, consulii-german, francez, otoman, rus etc., reprezentanți ai Academiei Române, jurnaliști din țară și străinătate, mitropoliți, episcopi, conducători ai instituțiilor de învățămînt, prefecti, primari,

generali, scriitori din Austria, Ungaria, Elveția⁹, Maria Bogdan, fiica poetului.

Județul Roman a fost reprezentat la festivitate de delegația din Mircești (Paulina Alecsandri, primarul comunei și Mihai Nazare, directorul școlii).

Prefectul Romanului a trimis Primăriei Iași următoarea telegramă:

„Mîine a.c. fiind deschiderea sesiunii ordinare a Consiliului Județean și neputînd lipsi nici consilierii județului, nici eu, am onoarea a vă face cunoscut că am trimis din partea județului, cu delegația locuitorilor din Mircești care pleacă în astă seară și care vor reprezenta județul, o coroană pe care o vor depune la statuia marelui poet Alecsandri¹⁰.

Au participat din Vaslui nouă ostași și un sergent, iar din Bucovina și din alte provincii ale țării, sute de delegați¹¹. Dezvelirea statuii s-a făcut cu mare solemnitate, rostindu-se mai multe discursuri de către N. Gane, I. Kalinderu¹² (președintele Academiei Române), scriitori și oameni politici.

Cu ocazia dezvelirii statuii poetului, s-au emis mai multe categorii de medalii. Regele Carol I și Regina Elisabeta au primit cîte o medalie de aur, iar A.S.R. Principesa Maria, o medalie de argint¹³. S-au mai acordat zece medalii de argint în cutii simple Academiei Române, Mitropolitului Iosif Naniescu, primarului Iașului și unor miniștri. Medalii de argint platinat au fost acordate unui număr de 50 de personalități, printre care Paulina Alecsandri și Maria Bogdan¹⁴.

Primăria Iași a trimis, la 23 octombrie 1906, soției poetului următoarea scrisoare: „D^{nci} Paulina Alecsandri Mircești, Județul Roman

Am onoarea a vă remite din partea Comunei Iași medalia comemorativă a dezvelirii statuii marelui poet Vasile Alecsandri și a vă ruga să binevoiți a o păstra în amintirea acelei zile mărețe¹⁵.

Paulina Alecsandri și Maria Bogdan au confirmat primirea medaliei, prin următoarele scrisori de mulțumire:

„Mircești, 26 octombrie 1906

Domnule Primar,

Am primit medalia comemorativă bătută cu ocazia dezvelirii statuii iubitului meu soț și remisă mie de Domnia Voastră cu adresa nr. 20771.

Vă asigur că o voi păstra în amintirea soțului meu, precum și a zilei de 15 octombrie 1906, care a fost una dintre cele mai frumoase sărbători din viața mea și a neamului românesc.

Vă mulțumesc cu această ocazie Domniei Voastre și întregului comitet pentru munca de 16 ani depusă în realizarea operei, care va rămîne pentru viitor un viu exemplu de datorie către Patrie.

Primiți din partea mea asigurarea considerațiunei și stimei ce vă păstrez.

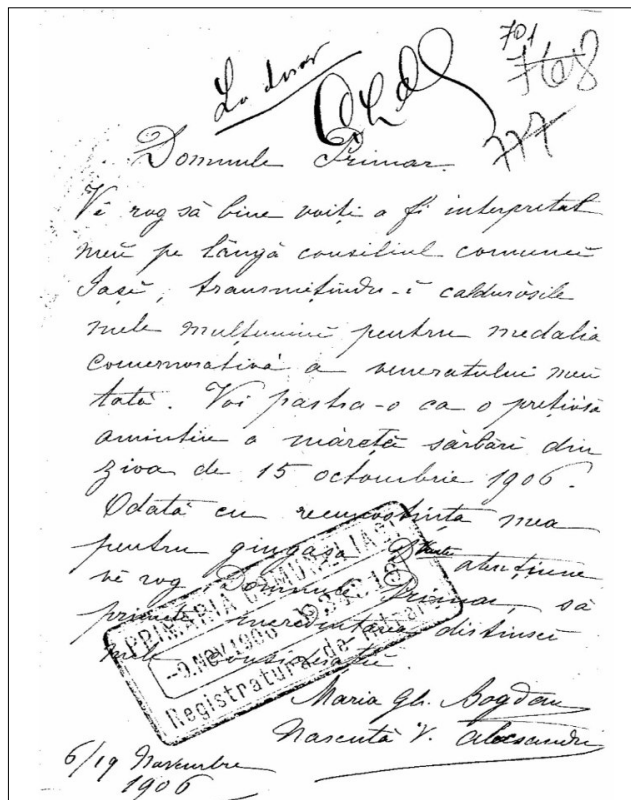
Paulina V. Alecsandri¹⁶.

„Domnule Primar,

Vă rog să bine voțiți a fi interpretul meu pe lângă Consiliul Comunal Iași, transmițându-i călduroasele mele mulțumiri pentru medalia comemorativă a veneratului meu tată. Voi păstra-o ca pe o prețioasă amintire a măreței serbări din ziua de 15 octombrie 1906.

Odată cu recunoștința mea pentru gingașa Dvoastră atențiune vă rog, Domnule Primar, să primiți încredințarea distinsei mele considerațiuni.

Maria Gh. Bogdan

născută V. Alecsandri

6/19 noiembrie 1906¹⁷.

Au mai fost emise medalii de către Societatea Științifică și Literară „Arhiva” din Iași (din bronz aurit sau argintat, de aluminiu, de argint) și de către Societatea „Pînea Săracilor” (de metal aurit sau argintat, de bronz, de argint, de aluminiu). Librăria „Moldova” din Iași a emis un breloc aurit și șase tipuri de broșe cu chipul poetului (aurite, argintate, oxidate galvanic, aurite matt și emailat)¹⁸.

Odată cu dezvelirea statuii a fost lansat un album comemorativ V. Alecsandri. Acesta cuprinde peste 150 de articole și poezii semnate, între alții, de Societatea

Academică „Junimea” din Cernăuți, Radu D. Rosetti, Arhimandritul Teofil Patraș de la Putna, D. Onciul, Societatea „Lumina poporului” din Bucovina, Iacob C. Negruzzi, A.D. Xenopol, Elena Văcărescu etc.¹⁹.

Pe prima filă a albumului sînt scrise cuvintele Reginei Elisabeta:

În cepe lui de aur Cel bea numai lumină!

Elisabeta

Note:

1. Ștefan Goraș, *Istoricul statuii lui Vasile Alecsandri*, Tipografia Națională, 1906, p. 1;
2. *Idem*, p. 2-3;
3. *Idem*, p. 4;
4. Arhivele Statului Iași, Primăria Municipiului Iași, Dosar 237/1900 vol. III, f. 287;
5. *Idem*, f. 374, 406, 449;
6. Ștefan Goraș, *op.cit.*, p. 7.
7. *Idem*, p. 8, 10;
8. Arhivele Statului Iași, Primăria Municipiului Iași, Dosar 237/1900 vol. III, f. 588;
9. *Idem*, f. 598-604;
10. *Idem*, f. 606;
11. *Idem*, f. 649, 675-680;
12. Academia Română, *Anale*. Seria II, Tomul XXIX, 1906-1907. Partea administrativă și dezbaterile, București, 1907, p. 33;
13. Arhivele Statului Iași, Primăria Municipiului Iași, Dosar 237/1900 vol. III, f. 708-709;
14. *Idem*, f. 717;
15. *Idem*, f. 657;
16. *Idem*, f. 682;
17. *Idem*, f. 701;
18. Ștefan Goraș, *op. cit.*, p. 12, 13, 15;
19. *Idem*, p. 11.

